

HRVATSKI *glasnik*

Godina XX, broj 24

17. lipnja 2010.

cijena 100 Ft

Druženje polaznika dječjeg vrtića iz Marcalibe, Donje Dubrave i Mlinaraca u okviru IPA projekta „Zeleni vrtić“

Komentar

„To je vaš jezik kojim se više u Hrvatskoj ne govori!”

Školsko ljeto u finišu, dica i učitelji se pripremaju na zasluženi odmor, na vakacije. Predljetni čas svenek je i prilika za prijateljske susrete, povratne pohode, gostovanja. U Gradišću svaka škola je povezana s jednom sličnom ustanovom u Hrvatskoj. Svaki put su zanimljivi ti sastanci, negda-negda znamda i poučni. U svaku dob je interesantno upoznati različite pristupe i stave, s kog stajališta nas promatraju, proučavaju Hrvati iz stare domovine. Prvo moje korisno iskustvo, što je jako-jako poučno glede nas, pelja u Sambotel. Osnovna škola «Mihály Váci» je jur sedmo ljeto takorekuć centar u spomenutom gradu u podučavanju hrvatskoga jezika. Sredinom majuša su se učenici i djelatnici te ustanove primili svoje goste iz Sela, naselja polag Siska, i potpisana je i povelja o suradnji i prijateljstvu. O suradnji, u koj je komunikacijski jezik nimški, suprot toga da hrvatska školnikovica djela u njoj. Direktorica Osnovne škole Sela je to opravdala s tim da je ovako komotnije i jednostavnije jer sambotelški direktor razumi nimški jezik, pak na ov način bar mu ne pravaju prevadjeti. To je i prijateljstvo u kom školari niti ne znaju da dođu na područje Gradišćanskih Hrvatov, i odgovor na novinarsko pitanje „kamo su došli“ je da su doputovali na športsko druženje. To gor da i ne spomenem, kako uglavnom ne poznaju ni zaštitnika vlašćega grada Sv. Kvirina, koji svetac je i ključna peršona u povezivanju Siska i Sambotela. Da li samo ja nosim u srcu ćut da je to na neki način omalovažavanje i podcejenjivanje nas Gradišćanskih Hrvatov? Ista ta direktorica u svojem intervjuu je rekla da u svakom slučaju bi morala dica ka se uću po hrvatski, najmanje dvakrat u jednom ljetu poiskati domicilnu domovinu, štoveć ova dica bi mogla biti i tajedan dan gosti i pri hrvatski obitelji s ciljem druženja i govorne vježbe. Ovo bi bilo još u redu, ali nje priča se je ovako dalje nastavila: „*To je vaš jezik kojim se više u Hrvatskoj ne govori! Mi smo razumili što vaša dica pjevaju i mislim da bi više ure trebala za hrvatsku nastavu, iako ne vjerujem da će ista ova dica u budućnosti još puno ur potrošiti na hrvatski jezik.*“ Znači, mi Indijanci pričamo indijanski hrvatski u nekom svojem izmišljenom rezervatu, a naša dica još pred punoljetnošću, s hrvatskoga gledišća su osudjena na mađjarizaciju. Poslije ovoga poraznoga mišljenja slijedila sam i drugi susret školarov med Gornjim Četarom i Kupljenovom. Riči tamošnje školske ravnateljice su bile melodije za dušu. „*Kad dođemo ovako daleko u zemlju, gdje ste vi uspjeli kao mali manjinski narod nekoliko stotina godina sačuvati ta naš dragocjeni hrvatski jezik po kojem smo prepoznatljiviji kao narod, evo, to mi je možda najljepše od svega.*“ Dvi izjave, dvi peljajuće osobe. Procijenite vridnosti i razlike. Ja sam napravila!

-Timea Horvat-

„Glasnikov tjedan”

Lipanj nas još uvijek iznenađuje svojom hirovitošću. S ekrana do nas dopiru slike ljudi na nasipima koji se brane od vode, s uzvisina i brda koja su upila danonoćne kiše, s kraja svibnja i početka lipnja još uvijek curi voda, dok su se polja zažutjela pšenicom, a Gospa Srpnica tu nam je pred vratima. Plašimo se prolo- ma oblaka, i grada krupnih zrna koje nosi sa sobom. I ono malo ljetine na poljima i stablima je u opasnosti. Trešnja i nije tako sočna, višnja je kisela, a marelice i nema na našim stablima... Dunav raste, a crpke su radile i rade danju i noću okrećući goleme količine vode kroza svoj žrvanj. Djeca su već u ljetnim taborima, škola je zatvorila svoja vrata. Danas je toliko toplo da nam sjeda toplina na grudi i znoj nam ne da mira dok pokušavamo obaviti svakodnevnne zadaće. I u toj toplini javlja se napokon kiša bez vjetra koja na trenutak dopušta da predahnemo i krećemo dalje. Priroda nas uvijek iznova upozorava kako smo mali i nemoćni pred njom. Ne možemo zaustaviti poplavu, nabujalu rijeku, vihor... Možemo tek u takvim trenucima pokazati svoju ljudskost. Pomišljamo li kako je onima koji su morali spakirati svoj svežanj i napustiti poplavljeni dom, polje, kako će im biti vratiti se i sve osposobiti za nastavak rada, života, življenja uz prirodu i rijeku... ? I opet, još jednom

prozaično pitanje bez pravog odgovora. Koliko smo spremni u svojoj ugodnosti pomoći, drugima i sebi, odričući se vlastitog komfora, planova o ljetovanju...? Ili su sve to skupa tek riječi koje ponavljamo, ali koje i ne pokušavamo učiniti djelima.

Danas je četrdeset stupnjeva, sutra, kažu meteorolozi, bit će dvadesetak manje. Osim ljetnih sandala u pripravi su gumene čizme, kišobrani i kabanice, a i puloveri su nam itekako potrebni, za svaki slučaj neka se nađu. Ne znam kakvo će biti vrijeme kada budeš čitao ovaj napis, dragi čitatelju, tako da se nemoj čuditi u ljetnim mjesecima djeci, na našoj naslovnoj stranici, obučenima u kaputiće i s kopicama na glavi. Jer možda će te poslije kiše zateći temperaturni šok i naglo zatopljenje koje će itekako utjecati na naše zdravlje... Stariji se trebaju čuvati, vrijeme je ovo koje pogoduje neurološkim smetnjama te moždanim udarima, kao posljedica neugodnih atmosferskih prilika. Jer samo prije desetak dana temperatura je bila tek do 15 stupnjeva, jučer je ovdje u Pečuhu bila četrdeset, ni noću se temperatura u tim vrućinama nije spuštala ispod dvadeset stupnjeva, a uza sve to Dalmatinci bi rekli „južina“, je oko nas. To znači dugo i toplo ljeto.

Branka Pavić Blažetin

Opraštanje u santovačkoj školi

U Hrvatskom vrtiću, osnovnoj školi i učeničkom domu u Santovu 12. lipnja priredena je oproštajna svečanost. Od ukupno 24 učenika, njih šestoro će svoje školovanje od jeseni nastaviti u HOŠIG-u Miroslava Krležu u Pečuhu

HRVATSKA DRŽAVNA SAMOUPRAVA

REGISTRIRAJTE SE NA POPIS HRVATSKIH BIRAČA

POŠTOVANI BIRAČI HRVATSKE NACIONALNOSTI!

U listopadu 2010. godine održat će se lokalni izbori, a istodobno ćemo biti u mogućnosti peti put birati naše hrvatske samouprave.

U zadnja četiri izborna ciklusa dokazali smo da znamo i želimo iskoristiti mogućnosti koje pruža sustav manjinskih samouprava. Izgradili smo jaku pozadinu zastupanja manjinskih interesa. Većina naših biranih zastupnika obavlja svoju dužnost s odgovornošću i nesebično radi očuvanja materinskog jezika, kulturne baštine i nacionalnog identiteta.

S pravom možemo biti ponosni da smo u niz sela i mikroregiji uspjeli očuvati i razviti hrvatsko narodnosno školstvo. Mnogo toga smo učinili za stvaranje složne hrvatske zajednice u Mađarskoj, za jačanje naših kulturnih udruga i jačanje suradnje s matičnom domovinom.

O manjinskim lokalnim izborima 2010. godine ovisi hoćemo li uspjeti nastaviti naš rad u interesu hrvatske zajednice u Mađarskoj!

Preko hrvatskih samouprava možemo osigurati afirmiranje (ostvarenje) osobnih i zajedničkih prava Hrvata u Mađarskoj te artikulirati interese. S posebnim naglaskom

očuvanja i obogaćivanja materinskog jezika i ostvarivanja kulturne autonomije.

U listopadu samo će oni građani moći predstavljati Hrvate u Mađarskoj i glasovati na kandidate hrvatskih samouprava koji se registriraju na popisu hrvatskih birača. Registracija se obavlja na obrascu (može se umnožiti) koji ste poštom dobili do 31. svibnja od Izbornog ureda. Molbu za registraciju treba do 15. lipnja vratiti mjesnom izbornom uredu. Što se tiče popisa, na snazi su strogi zakoni za tajnost podataka, nisu javni, poslije izbora se poništavaju.

Dragi hrvatski zemljaci!

Izbori nam omogućuju, pružaju priliku da budemo ponosni na dosada postignute rezultate, i na pripadanje hrvatskoj zajednici, i u duhu toga biramo hrvatske zastupnike za iduće četiri godine! S toga ohrabujemo i molimo svakoga kome je važna naša manjina, budućnost naše djece da se registrira na popis i glasuje na listopadskim izborima.

Mišo Hepp
predsjednik

Kako u Europsku Uniju?

Kako možemo pomoći Hrvatima, pita se u naslovu napisa kojim se govori o međunarodnoj maloj konferenciji održanoj 2. lipnja u Pečuhu. Tema je konferencije bila o Hrvatskoj i njezinu procesu približavanja Europskoj Uniji, a predavači su bili političari, diplomati i sveučilišni profesori. Tako i veleposlanik Republike Hrvatske u Budimpešti Ivan Bandić, mađarski veleposlanik u Zagrebu Péter Györkös, Dinko Šokčević, voditelj Instituta za slavistiku Sveučilišta u Pečuhu te predstojnik Odsjeka za hrvatski jezik i književnost Sveučilišta u Pečuhu, Norbert Papp, voditelj Odsjeka za politiku, zemljopis i razvitak Sveučilišta u

Pečuhu, kao i parlamentarni zastupnik Péter Hoppál. Domaćin sastanka bio je pečuški gradonačelnik Zsolt Páva. Političari vladajuće stranke Páva i Hoppál naglasili su kako je prioritet Vlade u vanjskoj politici i politici suradnje sa zapadnim Balkanom i otvaranja prema arapskome svijetu, donosi portal pecsiujsg. Gosp. Páva naglasio je kako je Hrvatska važan partner Mađarskoj te kako hrvatska manjina u Pečuhu živi u dobro organiziranoj zajednici i ima važan udio u duhovnom i kulturnom životu grada. Nastupajuće godine 2011, za vrijeme Mađarskog predsjedanja Europskom Unijom, postoji mogućnost završetka pregovora o hrvatskom pridruženju Europskoj Uniji, dapače Pečuh bi mogao biti i mjesto potpisivanja završnih dokumenata, reče Páva.

PEČUH – U organizaciji Hrvatskoga kluba i Hrvatske kulturne udruge Augusta Šenoje te Hrvatske državne samouprave, 20. lipnja u Pečuhu se održava ovogodišnji Hrvatski dan, U 10 sati je Folklorni program na otvorenoj pozornici ispred katedrale, kojem sudjeluju: djeca Hrvatskog vrtića u Pečuhu; KUD Marica iz Salante; Ženski zbor Snaše iz Pogana i KUD Baranja iz Pečuha. S početkom u 11 sati je misa na hrvatskom jeziku u pečuškoj katedrali. Nju će predvoditi mons. Stjepan Karalić, kanonik Đakovačko-srijemske biskupije uz koncelebriranje svećenika iz hrvatskih naselja, a misu će pjevati Ženski pjevački zbor Augusta Šenoje iz Pečuha uz orguljanje kantorice Anice Posavac. Nakon mise slijedi sakralni koncert Zbora Desiderium iz Zagreba. U 13 sati na otvorenoj pozornici ispred katedrale je program KUD-a Bukovec iz Zagreba, a u 14.30 počinje Tamburaški festival na otvorenoj pozornici postavljenoj kod Barbakana. Festivalu sudjeluju: Tamburaški sastav Kajkavci iz Umoka; Tamburaški sastav Prekovic iz Tukulje; Orkestar Vizin iz Pečuha; Hrvatski tamburaški sastav iz Kaniže; te Orkestar Baranja. Pokrovitelji su programa: Pečuška biskupija, Pečuški centar za kulturu, Hrvatska samouprava Baranjske županije, Javna zaklada za nacionalne i etničke manjine.

PLAJGOR – Mjesna i Hrvatska manjinska samouprava Vas srdačno poziva na otkrivanje i blagoslavljanje štatue Majke Božje Medjugorske ter potom na Dan sela i folklorni festival 19. junija, u subotu, najprlje na mašu u 15 uri u crkvi Sv. Martina. U 16 uri slijedi polaganje vijenca kod spomen-ploče Mate Meršića Miloradića ter blagoslavljanje štatue. U šatoru na Šašiki u svečanom programu nastupaju pjevački zbor Zviranjak iz Prisike, zbor Sveta Cecilija iz Sambotela, KUD Koprivnički Bregi iz Hrvatske, pjevački zbor Peruška Marija iz Hrvatskoga Židana, tamburaški sastav iz Šoprona, HKD Gradišće iz Petrovoga Sela, pjevački zbor Slavuj iz Hrvatskih Šic, tamburaši Židanski bečari, pjevački zbor Danica iz Bika, hrvatski koruš Janković iz Čeprega ter KUD Veseli Gradišćanci iz Unde. U 18 uri čeka Vas agape i druženje uz svirku petrovskog Pinka-banda.

MOHAČ – Gradom na Dunavu ponovno će odjekivati zvuci tambure. Naime ove godine u Mohaču se priređuje dvodnevni tamburaški festival. Četvrta manifestacija održat će se 19–20. lipnja. Na poziv organizatora očekuje se pet domaćih, jedan inozemni i nekoliko mjesnih tamburaških sastava, odnosno pjevača, a program će biti obogaćen i tamburaškim dječjim i omladinskim gala programom tamburaške škole.

50 ljet visokoškolska nastava u Sambotelu

Institut za slavensku filologiju posebno slavio

Vrime nas tira da se spomenemo, da odajemo čast minulom času i da hrabreno pogledamo u budućnost, odgovarajući novim izazovom i zahtjevam – je začeo svoj svečani govor prilikom proslave pedesetljetne visokoškolske nastave u Sambotelu, dr. Karlo

Gadanji, prorektor Sveučilišnoga središća Savaria. U okviru posebne proslave Instituta za slavensku filologiju, 29. majuša, u subotu, u nazočnosti bivših i sadašnjih profesorov, studentov i studentic je rečeno da čez pedeset ljet visokoškolske nastave, Sambotel je dao ugarskoj i općoj kulturi kih 30 000 ljudi s diplomom. Toj brojki smo i svi mi dilnici ki smo na Katedri za slovenski jezik i književnost, ali kasnije na Katedri za hrvatski jezik i književnost stekli diplomu. *Pol desetljeća u svitskoj povijesti nije dugo vrime, ali u žitku jedne institucije vik je značajni period – je naglasio prorektor i nastavio: Unutar Instituta za slavensku filologiju najstarija je Katedra za ruski jezik i književnosti, djeluje od 1971, a ovom prilikom slavi 30. obljetnicu svojega utemeljenja Katedra za slovenski jezik i književnost, a najmladja naša Katedra za hrvatski jezik i književnost, kljetu će svečevati svoj 20. jubilej.* Prof. dr. Karlo Gadanji je još rekao da Katedra slavljena je u minuli ljeti poslala na put osamdeset diplomiranih pedagogov, većinom najzad u zajednicu porapskih Slovencev, ali ona je nastala i znanstveno središće ter stalna točka u međunarodnoj suradnji s drugimi fakulteti, znanstvenimi instituti u inozemstvu. Katedra za hrvatski jezik i književnost se je ganula 1991. ljeta kot centar Gradišćanskih Hrvatov, a manje-više i zalskih Hrvatov, i u toj ulogi još i dan-danas uspješno djeluje. *Gizdav sam na sve naše bivše studente kim smo postavili pred starom zgradom i spomenik-jabuku, gizdav sam na sve naše profesore ter na sve one ki su za kraći-duglji čas kod nas našli dom, njegujući stare tradicije u ovom Institutu slavenske filologije. Dobro došli u Alma Mater!* S timi riči je dr. Karlo Gadanji predao pozornicu predstavnikom katedre ki su se pripravili svečanim programom. Katedra za hrvatski jezik i književnost je uz fotoprezentaciju hrvatskih sel predstavila i narodne nošnje Hrvatov u Ugarskoj uz šalno objašnjenje etnografa i etnologa iz Narde, dr. Šandora Horvata. Za kraj su zašle najpr i tambure i polag pratnje petroviske Koprive hrvatske jačke su bojsek zdignule i štimung. Potom su svi gosti u svoji ruski, slovenski, hrvatski sekcija još jednoč mogli oživiti stare studentske dane. Med

Studentice i profesori Katedre predstavili su u modnoj reviji narodne nošnje Hrvatov u Ugarskoj

hrvatskimi bivšimi studenticami smo našli Kristinu Glavanić ka je ovako govorila o sambotelki studentski ljeti: *Mi smo sriču imali da nismo morali proiti studirati u Pečuh ili u Budimpeštu. Na početku studija mi je bilo jako teško kad ja nisam završila hrvatsku gimnaziju, i morala sam se truditi da sve ono naučim što su moji tovaruši već znali. Ja sam se ovde jako dobro čutila, imali smo viker programe kot i dobro društvo. Do dana današnjega imamo kontakte. Meni je svakako bilo lipo iako sam studirala i nimški jezik, hrvatski mi je bio bliže srcu pokidob mi je to materinski jezik. Ta ljeta su nepozabljena i zaista su bila za vrime moga studiranja svi studenti iz Gradišća i Zalske županije. Poznata je činjenica da djelovanje Društva gradišćanskohrvatske mladine u Ugarskoj je započeto uprav med ovimi stijenami s bivšimi studenti dotične katedre. Zato i nismo mogli izostaviti priliku da o ti prvi koraki ne pitamo bivšu predsjednicu Ingu Klemenšić iz Koljnofa: *Moramo istaknuti da stopostotno je bilo srce naše djelatnosti ova institucija**

Člani petroviskoga tamburaškoga sastava Koprive s nardanskim etnografom dr. Šandorom Horvatom i lektoricom Natašom Možgon

pokidob prvi člani gradišćanskoga omladinskoga društva su bili svi studenti u Sambotelu. Ovde smo se medjusobno upoznali s Nardanci, Židanci, Petrovišćani, Kemljanci ki su si mladi žitak aldovali ovoj aktivnosti u naši seli. Za to i ne moremo negirati da su prvi koraki napravljeni u Sambotelu, to je bilo takorekuć budjenje jedne nove omladinske snage u Gradišću, ka još i dan danas žilavo i uspješno djela. Na katedri u to vrime je nas bilo deset-dvajset ljudi, svenek je vladala familijarna atmosfera. Iako se odonda nije znatno povećao broj studentov, čini mi se da profesori još uvijek gledadu na to da studenti još svenek se čutu ovde kot u jednoj velikoj familiji naše gradišćanske grane. Lani sam ovde završila diplomski studij, dobro je bilo vratiti se i svenek velim, Sambotel nije samo centar sadašnjih studentov, nego svih onih ki su ovde stekli svoju diplomu i ki rado mislu najzad na studentske dane. Veronika Vuk je doputovala iz Kaniže na proslavu, i kako je ispalo, od septembra ćemo ju vjerojatno gušćekrat viditi u dotičnom varošu jer ovde namjerava započeti diplomski studij. Ja se jako radujem da sam danas došla i našla sam se s bivšimi mojimi prijatelji i prijateljicami ki su ovde završili visoku školu. Nažalost, ja sam se preselila u Kanižu i tamo imam manje prilike da koristim hrvatski jezik, zato si želim i upisati studij da malo obnavljam svoje znanje. Kad sam diplomirala, podučavala sam u mlinaračkoj školi, potom sam držala jezične tečaje za graničare i policajce, ali mislim da će mi svakako dobro dojtii više jezično znanje.

A da se o Sambotelu samo lipse spominke čuvaju bivši studenti, to je potvrdio i velik broj onih, od Šoprona do Petrovoga Sela, ki su se te subote odazvali ovom jedinstvenom pozivu.

-th-

Potpisivanje povelje o prijateljstvu i suradnji

Sambotelska škola „Mihály Váci” ter Osnovna škola Sela i službeno povezane

Školari hrvatskoga jezika veselo su pokazali dare što su dobili od hrvatskih prijateljev

Sambotel i Sisak jur stoljeća dugo imaju zajedničku povijest prik žitka i smrti sisačkoga biskupa Sv. Kvirina. Zaštitnik spomenutoga grada u Hrvatskoj, u našem je gradu (tadašnjoj Savarii) ubijen zavolj svojega katoličanskoga uvjerenja, a ta peršona je skupadonesla u novijoj povijesti dvi spomenute općine. Na forsiranje nardanske načelnice Kristine Glavanić i novinarkes Timee Horvat je pred trimi ljeti pristala sambotelska Hrvatska manjinska samouprava da se i službeno inicira kod gradskoga peljačtva Siska da sambotelsku Osnovnu školu „Mihály Váci” poveže s nekom sličnom ustanovom. Odonda su susreti redovni med školskim delegacijami Osnovne škole Sela i spomenute sambotelske ustanove, a 19. majuša, u srijedu, Hrvati su bili na redu s posjetom. Koliko gradska politička elita podupira ovo kontaktiranje, i ovput je dokazalo mnoštvo zastupnikov. Polag njih su došli skoro svi zastupniki mjesne Hrvatske manjinske samouprave, na čelu s Laslom Škrapićem, da se skupa veselu sa svimi djelatniki i školari med kimi dvajsetpetimi se uču ovde hrvatsku rič. Na troljetno poznanstvo ovput su korunu stavili direktori spomenutih osnovnih škol potpisivanjem povelje o prijateljstvu i suradnji. Gábor Németh, ravnatelj sambotelske škole, je rekao da se ufa da ov službeni akt je i novi početak u boljem razvijanju medjusobne prijateljske i stručne suradnje, dokle je Djurdjica Bočina, peljačica Osnovne škole Sela, naglasila da je ova njeva živa veza s iseljeničtvom, a ne samo s hrvatskom nego i ugarskom dicom i da bi bilo poželjno više druženja i više govora uz mogućnosti zajedničkoga taborovanja, kako je to i navedeno u potpisanom dokumentu. U svečanom progra-

mu jačila, tancala i recitirala su dica ka se uču po hrvatski, a školska kazališna grupa je predstavila igrokaz na engleskom jeziku. Gostujuća dica, kako nam je rekla i sama direktorica, pripravila su se jur najpr na gostovanje u Ugarskoj i naučila su pozdravljanje, a i jednostavne rečenice po ugarski. Medjutim malo nas je presenetilo da isti ti školari (od 5. i 6. razreda), nažalost, nisu znali da su doputovali na područje Gradišćanskih Hrvatov, a ni to da je u sisačko-sambotelskoj povijesti ključna osoba zapravo svetac i zaštitnik njegova grada Siska. Protokolarni uvod prijateljskoga dana je pratilo športsko druženje u školskoj dvorani ter razgledanje grada Sambotela.

-Tiho-

Djurdjica Bočina, direktorica Osnovne škole Sela, i Gábor Németh, direktor Osnovne škole „Mihály Váci”, s jur potpisanom poveljom

SUMARTON – Mjesna i Hrvatska samouprava naselja 19. lipnja priređuje Dan sela Sumartona. Dan počinje svinjokoljom u 7 sati, a u prijepodnevnim satima na nogometnom igralištu će se odvijati utakmice između momčadi pojedinih ulica i zbraćimljenih naselja te natjecanja u kuhanju i obiteljska natjecanja. U 15.30 započinje kulturni program na kojem nastupaju učenicis serdahelske i sumartonske osnovne škole, KUD Sumarton, Mješoviti pjevačkis zbor Orašje iz Vršende i Glazbena udruga iz Šenkovca.

BUDIMPEŠTA – Nastavljaju se redovite mise na hrvatskom jeziku u crkvi Svetog Mihovila u budimpeštanskoj Vackoj ulici. Tako nakon mise održane 6. lipnja, sljedeća je misa 20. lipnja, a nju će služiti velečasni Vencel Tot.

BUDIMPEŠTA – Sastanak bivših učenika Hrvatsko-srpske gimnazije, koji slave 35. godišnjicu mature, bit će 19. lipnja u Budimpešti. I putem Hrvatskoga glasnika pozivaju se na sastanak. Među tadašnjim maturantima jesu i mnogi danas aktivni članovi hrvatske zajednice u Mađarskoj, tako Joso Šibalin, ravnatelj santovačke Hrvatske škole i autor hrvatskih udžbenika, Stipan Karagić, član Hrvatske državne samouprave, Margita Romolic-Esze, voditeljica KUD-a Drava iz Lukovišća, Jelena Fabić Kereši, odgajateljica u HOŠIG-u, Zlata Gergič, učiteljica u HOŠIG-u, autorica hrvatskih udžbenika, i drugi.

PEČUH – Na Trgu Dom 19. lipnja u 20 sati priređuje se koncert u povodu 35. obljetnice utemeljenja Ansambla Vujičić. Koncertu sudjeluju: Orkestar Söndörgö, Márta Sebestyén, Marija Gregeš, Ljubica Radić, Joška Kovač, Pavo Gadanji i Andor Veg.

PULA – Stručni skup za odgojitelje, učitelje i nastavnike pripadnika hrvatske manjine u inozemstvu, iseljenika i Hrvata iz Bosne i Hercegovine, u organizaciji Agencije za razvoj i obrazovanje te Ministarstva znanosti, obrazovanja i športa Republike Hrvatske, održat će se od 5. do 10. srpnja u hotelu Palma u Puli. Skupu sudjeluju i pedagozi iz Mađarske.

MOHAČ – U Šokačkoj čitaonici, kako čitamo na gradskim web-stranicama, 18. lipnja s početkom u 19 sati održava se glazbeno-plesna južnoslavenska večer. Goste će zabavljati Orkestar Orašje, a dječju plesačnicu vodit će Bea Janković. Plesačnica počinje u 19 sati, a od 20 sati se očekuju svi zainteresirani.

ŠOPRON – Gradski folklorni festival ljetos se istovrimeno priređuje u dotičnom varošu kot i Hrvatski dani, znači od 25. do 27. junija. Ov dogodjaj takaj ima hrvatskih aktualitetov pokidob na tri mjesti nastupaju uz brojne folklorashe i KUD-ove: KUD Podgajci (Hrvatska), KUD Tanac, HKD Gradišće iz Petrovoga Sela, i orkestar Vizin iz Pečuha.

SEMELJ – U organizaciji Semeljaca, na čelu s marljivom Agom Mijatović, a pod pokroviteljstvom i uz potporu Hrvatske samouprave sela Semelja, u Semelju se 18. lipnja održava ulični bal. Organizatori očekuju sve zainteresirane. Za dobro raspoloženje pobrinut će se četvero mladih folklorasa, izvrsnih plesača: Kristina i Mira Mijatović, Attila Tarnaci i Mitko Mutapčić, kuhat će vrijedni Semeljci, a za plesne korake i glazbeni ugođaj brinut će se sve popularniji Orkestar Juice.

PEČUH – Od 17. do 21. lipnja, posjetitelji pomoću malih slušalica na terasama Vrta kulture (Kultúrkert) mogu pratiti nastupe izvođača raznih glazbenih žanrova. Nastupajući, glazbenici daju uvid u neuobičajeni glazbeni trend srednje Europe, a slični se festivali priređuju u Istanbulu i Rurskoj oblasti. Tijekom festivala nastupaju Nikolas Weiser (D), Manami N. (D-JAP), Vjekoslav Ostojić (HR), Darko Pecović „Legen“ (HR), triPhase (D), S8 Impov, 33 (D), New Experience, Sven Inlenfeldt (D), Bogger/Oliver Kiesow (D), Simon Berz and Friends (CH), Matthijs Vincent Kouw (NL). Ulaz je slobodan.

VRŠENDA – U organizaciji Kulturne i vjerske udruge šokačkih Hrvata iz Vršen-de, u pomurskom Sumartonu 19. lipnja vršendski Mješoviti pjevački zbor Orašje nastupa na tamošnjem Danu sela, u organizaciji mjesne i Hrvatske samouprave sela Sumartona; 26. lipnja zbor nastupa u Surdukinju, a 3. srpnja na manifestaciji Pranje na Dunavu u Mohaču. Kulturna i vjerska udruga šokačkih Hrvata iz Vršen-de 17. srpnja organizira manifestaciju pod nazivom Šokački piknik u vršendskom Orašju s nizom programa, a nastupaju: plesna skupina Šokačke čitaonice iz Mohača, Orkestar Šokadija iz Mohača, Pjevački zbor Duga iz Kapošvara, Mješoviti pjevački zbor Orašje i Orkestar Orašje te Plesna skupina iz naselja Sajke. Kako saznajemo, povećana skupina vršendskih Hrvata i ove godine u organizaciji Udruge putuje na hodočašće u Hrvatsku. Na put se kreće 28. srpnja, a posjetit će se gradovi Zagreb i Zadar te organizirati izlet na Kornate i grad Pag na otoku Pagu gdje će Vršendani i odsjesti u Kulturno-prosvjetnom centru i odmaralištu Hrvata u Mađarskoj u Zavičaju u Vlašićima. Udruga za 7. kolovoza organizira hodočašće na santonvačku Vodicu i posjet velebnomu santonvačkom Gospinu kipu, a 22. kolovoza će u Vršendi biti susret zborova. Pojedine priredbe ostvaruju se potporom Javne zaklade za nacionalne i etničke manjine, Hrvatske državne samouprave i Hrvatske samouprave Baranjske županije.

Festival ogranaka Matice hrvatske u Pečuhu

U organizaciji Matice hrvatske Ogranak Pečuh, 28. i 29. svibnja održan je Festival ogranaka Matice hrvatske u Pečuhu, uza sudjelovanje i ogranaka iz Osijeka, Tuzle i Subotice. Festival je održan na više mjesta, tako u Hrvatskome klubu Augusta Šenoje i Hrvatskom kazalištu u Pečuhu te u Mohaču.

U Hrvatskom je klubu otvoren festival s pozdravnim riječima domaćina predsjednika Matice hrvatske Ogranak Pečuh, Stjepana Blažetina, potom akademika dopredsjednika Matice hrvatske Stjepana Damjanovića, Ivica Vuletića, predsjednika Matice hrvatske Ogranak Osijek, Marice Petrović, predsjednice Matice hrvatske Ogranak Tuzla, Stipana Stantića, predsjednika Matice hrvatske Ogranak Subotica, Miše Heppa, predsjednika HDS-a, te generalne konzulice Ljiljane Pancirov, a potom nastavljen radno Okruglim stolom „Prevođenje – put prema upoznavanju drugoga“ koji je za temu imao Umjetničko prevođenje s hrvatskoga na mađarski i mađarskog na hrvatski jezik u razdoblju od 1990. do 2010, s posebnim obzirom na ulogu Osijeka, Pečuha, Subotice i Tuzle. Izlagači su bili Matija Molcer, prevoditelj, Zoltan Gatai, prevoditelj, Janja Prodan, povjesničarka književnosti i prevoditeljica, Kristina Peternai, književna teoretičarka i prevoditeljica, Milovan Miković, književnik i urednik subotičkog časopisa Matice hrvatske Ogranak Subotica „Klasje naših ravni“, Josip Cvenić, književnik, i Stjepan Blažetin, književni povjesničar i prevoditelj. Nakon Okruglog stola u Hrvatskome klubu slijedilo je otvaranje dvije izložbe: „Narodna nošnja i gastronomija Hrvata Bosne i Hercegovine“ te „Prozori i lica“, izložba grafičara Lászla Istvána koji je osmislio niz naslovnica hrvatskih knjiga izašlih u posljednjem desetljeću u Pečuhu. Istoga dana program Festivala nastavljen je u pečuškom Hrvatskom kazalištu s programom naslova *...irena vrkljan... samo knjige, albumi i plehnata kutija*. Radilo se o projekciji dokumentarnog filma čiji su autori Helena Sablić Tomić i Davor Šarić (produkcija: Oksimoron

iz Osijeka i Digital film iz Šibenika). Slijedio je koncert komornog ansambla iz Subotice. Nastupio je Collegium Musicum Catholicum, kojem je slijedila kazališna predstava, produkcija Hrvatskog kazališta „Raskošno cvjetaju moje ruže“, priča o ljubavi A. P. Čehova i Olge Knipper, u režiji Józsefa Bonyonja. Za sudionike Festivala 29. svibnja organiziran je cjelodnevni izlet u Mohač, posjet Šatorišću (Sátorhely) i razgledavanje spomen-parka posvećenog Mohačkoj bici, razgledavanje etnografske zbirke Muzeja «Dorottya Kanizsai».

Program Festivala ogranaka Matice hrvatske iz Osijeka, Subotice, Tuzle i Pečuha pomogli su: Javna zaklada za nacionalne i etničke manjine (MNEKK); Hrvatska samouprava Baranjske županije; Nemzeti Civil Alapprogram; Generalni konzulat Republike Hrvatske u Pečuhu; Hrvatski klub Augusta Šenoje i pečuško Hrvatsko kazalište – kazuje za Hrvatski glasnik, tjednik Hrvata u Mađarskoj, Stjepan Blažetin, predsjednik Matice hrvatske Ogranak Pečuh.

Branka Pavić Blažetin

„Ti koji baš sve znaju, nama nisu jako interesantni, nego samo oni koji žele učiti”

Stjepan Damjanović, akademik, dopredsjednik Matice hrvatske, smatrao je važnim nazočiti Festivalu u Pečuhu?

Da. Ne samo da sam ja smatrao važnim nazočiti nego je Predsjedništvo Matice hrvatske smatralo da netko iz Predsjedništva treba ići. Raspored je bio takav da su mene odredili da idem, to sam sa zadovoljstvom učinio jer tu sam znao da ću sresti mnogo dragih prijatelja koji rade u Matici hrvatskoj ili u Pečuhu, ili u Osijeku, ili u Tuzli i Subotici, mnoge od njih znam, a važnost je, naravno, u tome da se Matica hrvatska po svojim ciljevima i po svojim pravilima mora brinuti o hrvatskoj kulturi, i to na onaj način da kulturnim radom jača nacionalni identitet. To je njena zadaća. Ovdje se susreću Hrvati i matičari iz četiri države i oni, ja mislim, na takvim susretima posvjedočuju tu pripadnost istoj kulturi, s druge strane oni imaju jedno posebno bogatstvo, svaki od njih se susreće i aktivno, vjerojatno je uključen u još jednu kulturu i to se onda pokazuje to bogatstvo raznolikosti, a mislim da se pokazuje i ono da nije potrebno ničega se odreći da bismo bili Europljani.

Koliko je moguće, ovim ograncima Matice hrvatske koji djeluju izvan hrvatskoga prostora, u kojoj mjeri bi središnjica mogla i više nego dosada pripaziti na njih možda i s materijalnom potporom, jer na neki način mi koji smo na rubu, osjećamo se zapostavljenima.

To je meni posve jasno. Ja sam dugo godina u Zagrebu, ali nisam rođenjem Zagrepčanin, nego Slavonac iz Đakova, i taj odnos, kako bih rekao, perifernih hrvatskih prostora to periferni ni na koji način ne upotrebljavamo u bilo kakvom tonu; to je jedan složen odnos i odnijelo bi nam puno vremena da to tumačim, ali to je, rekao bih, problem nastao u trenutku kada su se naši ogranci odlučili po Hrvatskoj da budu pravne osobe, to znači, je li, da svaki od njih se natječe za sredstva ne samo u svojoj lokalnoj sredini

nego i u Zagrebu na državnim jaslama, da tako kažem, onda se središnjica natječe za sebe, i onda ona nema nikakvih posebnih sredstava za druge namjene. To, naravno, ne može biti potpun izgovor da središnjica ne pomaže jer bez obzira što svatko za sebe traži novac, najviše novaca, naravno, dobije središnjica. Ona međutim to dobije na određene programe. Mi smo, mislim kroz niz godina, koliko ja znam, značajno pomagali neke ogranke, neke druge manje. To ovisi o nizu okolnosti, o tome tko vodi određene ogranke, na koji način sudjeluje, na koji način surađuje sa središnjicom, i tu će svakako biti potrebno u neposrednoj budućnosti porazgovarati o mogućim boljim načinima suradnje. Ja mislim da takvi načini postoje premda, naravno, u vremenu recesije sada nitko nema baš nekakvih sredstava, ali možda će sutra već biti bolje i svakako središnjica će vjerojatno uvijek stajati nešto bolje i svakako je potreba da ona pomaže.

Kako ocjenjujete atmosferu, kako ocjenjujete napore uopće Matice hrvatske Ogranak Pečuh?

Ja sam vrlo zadovoljan s ovim što sam vidio. Matica po naravi stvari mora sudjelovati na događajima različite vrste, postoje događaji na kojima se skupljaju stotine i stotine ljudi, gdje se događa jedan oblik, da tako kažem, kulture, ali ja osobito volim ove, rekao bih, komornije, kada su dobro smišljeni, kao što su ovdje. Ovdje sada, recimo u ovom prvom dijelu, bila je tema prevođenje i ja mislim da tko god se bavi prevođenjem na bilo koje razine, na teoretskoj ili se bavi na praktičnoj razini, i to na toj praktičnoj isto mogu biti različiti nivoi, ja mislim da svatko može imati od toga neke koristi, je li, ako prilazi posebice na način da želi učiti da ne misli da sve zna, a ti koji baš sve znaju, nama nisu jako interesantni, nego samo oni koji žele učiti, a to smo svi, je li, tako da mislim da je ovdje atmosfera vrlo poticajna, ljudi su dobro raspoloženi, drago im je da se vide i

Gostovanje dubrovačkog kazališta u Pečuhu

Dubrovačko Kazalište Marina Držića 4. lipnja gostovalo je u pečuškome Hrvatskom kazalištu. Gostovanje je nastavak suradnje dubrovačkog kazališta i Hrvatskog kazališta, koje je 12. travnja na sceni Kazališta Marina Držića nastupilo s predstavom „Emigranti” Slawomira Mrożeka, u režiji Želimira Oreškovića. Dubrovačko kazalište predstavilo se ovosezonskom premijernom predstavom „Služavke” autora teksta Jeana Geneta, u režiji Georgija Para. U predstavi glume Milka Podrug Kokotović, Jasna Jukić i Glorija Šoletić. Kako saznajemo, u Pečuhu, jednom od gradova koji nose titulu europske prijestolnice kulture za 2010. godinu, u rujnu će gostovati dubrovački Studentski teatar Lero s premijernom produkcijom, predstavom „Epitaphio” radenoj prema tekstovima i životu velikog dubrovačkog komediografa Marina Držića. Predstavu je režirao Davor Mojaš.

ŠELJIN, BIOGRAD NA MORU – Peti jubilarni Festival izvorne hrane, pića, gastronomskih delicija, izvornog suvenira i folklora: Dugi svehrvatski eno-eko-gastro-etno stol – Spojimo zeleno i plavo 2010. održan je u Biogradu na Moru od 4. do 6. lipnja. Festivalu su ove godine sudjelovali i Šeljinci koji su uspostavili suradnju s Biogradom posredstvom svoga grada prijatelja Grubišnog Polja s kojim su se zajedno uključili u jedan europski projekt. Naime šeljinsko izaslanstvo, na čelu s gradonačelnikom Attilom Nagyem, kuharima i mađarskim slasticama te zastupnicima Hrvatske samouprave Đusom Borbašem i Šandorom Matoricem, sudjelovalo je Festivalu i oduševilo Biogradane „bosporom” te paprikašem od pijetla. Na Festivalu su i ove godine sudjelovali svi ugostitelji i obrtnici ugostiteljskog sektora grada Biograda, Zadarske županije, te svih hrvatskih županija, a manifestaciji su se pridružili i izlagači iz nekih europskih zemalja: BiH, Slovenije, Italije, Mađarske, Makedonije, Češke. Festival su i ove godine organizirali TZ grada Biograda na Moru, Grad Biograd i Sekcija ugostitelja grada Biograda, a pokrovitelji su Ministarstva turizma, poljoprivrede, ribarstva i seoskog razvoja, regionalnog razvoja, šumarstva i vodnoga gospodarstva, te Zadarska županija. Posebna atrakcija najvećeg festivala izvorne hrane, pića, gastronomskih slastica, izvornog suvenira i folklora jest „Najduži svehrvatski eno-eko-gastro-etno stol” koji je ove godine bio dug čak 920 metara i vrlo malo je nedostajalo da obuhvati čitav poluotok što će se bez sumnje u idućim godinama i dogoditi, kaže Ivo Eškinja, predsjednik biogradske Turističke zajednice.

Susret hrvatskih crkvenih zborova u Kačmaru

Misom, pjesmom, bunjevačkim „kraljicama” i druženjem obilježen blagdan Duhova

Crkveni pjevački zbor iz Baje

Crkveni pjevački zbor iz Kačmara

U organizaciji mjesne Hrvatske manjinske samouprave, na drugi dan Duhova, 24. svibnja 2010. godine, priređen je već tradicionalni, 14. susret hrvatskih crkvenih zborova u Kačmaru.

Susret, već po običaju, u ranim popodnevnom satima u cvijećem okićevoj kačmarskoj župnoj crkvi počeo je misnim slavljem na hrvatskom jeziku koje su suslužili prečasni Franjo Ivanković, župnik iz Tavankuta, koji je održao i prigodnu propovijed, velečasni Jenő Varga iz Subotice, najvjerojatnije budući župnik Kačmara i Madaroša, te santovački župnik Imre Polyák. Misno je slavlje uveličano čitanjima i molitvom vjernika kačmarske mladeži koja pohađa predmetnu nastavu hrvatskoga jezika, te pjesmom okupljenih zborova u pratnji aljmaškoga kantora Istvána Aradia. Franjo Ivanković na kraju mise zahvalio je svima na sudjelovanju, a za drugi dio koji je, kako reče, vrlo važan, obratio se sudionicima. «Neka nas prati zagovor Blažene Djevice Marije, a svim pjevačkim zboro-

vima koji budu pjevali želim puno uspjeha i neka svojim glasom slave Gospodina» – reče prečasni Ivanković.

Nakon mise, te prikaza bunjevačkih «kraljica» koje su, već po običaju, izvele učenice hrvatskoga kružoka u izvornoj bunjevačkoj nošnji, uime domaćina i organizatora okupljene goste, sudionike i kačmarske vjernike pozdravio je Grgo Išpanović, predsjednik Hrvatske manjinske samouprave, zahvalivši svoj trojici svećenika što su služili hrvatsku misu, a posebno Franji Ivankoviću iz Tavankuta koji, kako reče, redovito služi svečane hrvatske mise u Kačmaru.

«Hvala zborovima iz Dušnoka, Baje, Santova i Aljmaša, što su se odazvali našem pozivu u Kačmar na 14. susret hrvatskih crkvenih zborova da svojim nastupom uljepšaju ovaj lijepi blagdan Duhova. Trebam zahvaliti i članovima kačmarskoga pjevačkog zbora za višegodišnje zalaganje i pomoć, koji svojim nastupima širi dobar glas kačmarskih Bunjevaca» – reče uz ostalo Grgo Išpanović, koji je

posebno pozdravio Angelu Šokac Marković, predsjednicu Bačkog ogranka Saveza Hrvata u Mađarskoj, Josu Šibalina, predsjednika Hrvatske samouprave Bačko-kiškunske županije, predsjednike hrvatskih samouprava Šandora Pančiča iz Baje, Matiju Mandić Gohler iz Dušnoka, Stipana Balatinca iz Santova, Valeriju Petrekanić Koszó iz Aljmaša i Stipana Šibalina iz Kečkemeta, zatim kačmarskog načelnika Andrea Pála, predstavnike kačmarskih ustanova, udruga, manjinskih samouprava i seoske samouprave. Kako je dodao, priredba je ostvarena uz materijalnu potporu Javne zaklade za nacionalne i etničke manjine i Hrvatske državne samouprave.

Na ovogodišnjem susretu sudjelovalo je pet crkvenih zborova, iz Aljmaša, Baje, Dušnoka, Santova i Kačmara, koji su, kao i prethodnih godina, izvodili prije svega tradicionalne crkvene pjesme bačkih Hrvata, ali i više i manje poznate općehrvatske crkvene pjesme. Nakon pjevanja zborova susret je nastavljen u djelomično, ali lijepo obnovljenom domu seoske samouprave, zajedničkom večerom i druženjem svih sudionika i domaćina, a priređena je i mala prigodna izložba fotografija iz prošlosti crkvenih susreta.

Tekst i slika: S. B.

Crkveni pjevački zbor iz Santova

Trenutak za pjesmu

Stipan Blažetin

Zori na sedla sjedoh
i uzeh kajase njene.
Šibnuh je bičem svjetla
na put ka danu da krene.

Hodočašće Hrvata u Jud/Đud

U organizaciji Odbora za kulturu i vjerska pitanja Hrvatske državne samouprave, na čelu s Marijom Vargović, i ove je godine označen jedan dan kao dan mogućega zajedničkog organiziranog hodočašća Hrvata u Mađarskoj u jedno od marijanskih svetišta po hrvatskim regijama. Četvrto je to državno hodočašće Hrvata u organizaciji HDS-a, poslije Komara (Homokkomárom), Kačmara, Koljnofa, ove godine održano u Judu.

Tako su Hrvati iz naših hrvatskih krajeva i naselja diljem Mađarske, ako su željeli, mogli organizirano, putem prijave, autobusom, čije su troškove snosile pojedine hrvatske organizacije i udruge u našim regijama, 30. svibnja hodočastiti u Jud, Gospino svetište, i nazočiti misama odnosno misi na hrvatskom jeziku koju je na vanjskom oltaru ponad judske crkve služio donjomiholjački župnik Željko Grigić, a koju su pjevali uz orguljašku pratnju Anice Posavac hrvatski zborovi: Ženski pjevački zbor Augusta Šenoae iz Pečuha, Pjevački zbor kaniških Hrvata, Pjevački zbor iz Mlinaraca i Pjevački zbor iz Pustare, ova potonja tri obučena u prekrasnu nošnju pomurskih Hrvata. Za okrepu se pobrinuo HDS-ov Odbor za vjerska pitanja, a nakon mise zajednički se krenulo i molilo na postajama križnoga puta. Zajedništvo je iskazano i u samom činu dolaska pred judsko svetište, neposredno pred crkvu u zajedničkoj koloni, sa zastavama i napisima naših hrvatskih naselja i krajeva.

Jud/Đud omiljeno je hodočasno mjesto naroda uz Dravu, i Mađara, i Nijemaca, i Hrvata. Cijelo je selo išlo u Đud za Duhove, priča mi Aga Magušić, tek najstariji i najnemoćniji su ostajali kod kuće. Išlo se i za Tijelovo, pa na Veliku Gospu. Mene je moja baka vodila u Đud na Trojake, kazuju Podravci. Hodočastili su Santovci, Hrvati s Vancage, iz okolice Pečuha, hodočaste i danas u Đud. Davno je podno đudskog brda i izvora bio kipić kod kojeg su benediktinci podigli kapelicu 1006. godine. Đud je 31. svibnja 1805. papa Pio VII. proglasio svetištem u kojem se i danas održavaju mise na tri jezika, mađarskom, njemačkom i hrvatskom.

Papa Benedikt XVI. na blagdan Sv. Ivana Krstitelja, 24. lipnja 2008. godine, donio je odluku o uzdizanju đudske crkve u razinu male bazilike (Basilica minoris). Na misi u Judu/Đudu 14. rujna, na blagdan Male Gospe, papinski nuncij Julius Janus pročitao je papin dekret pred mnoštvom vjernika i hodočasnika. To je najstarije svetište u Mađarskoj. U rimsko doba preko njega vodio je put iz Pečuha prema Osijeku. U podnožju brda, kod izvora stajao je Bogorodičin kip što su ga podigli kršćani ovoga kraja. Za dolaska Mađara ovo se mjesto naziva Eudu, latinsko ime je Đödö, ili Jödö, danas je Gyűd, a na hrvatskome Đud, odnosno Jud. Pečvarski benediktinci 1006. godine sagradili su kapelicu iznad kipa Blažene Djevice Marije. Godine 1148. kralj Geza II. ovdje je zatražio

pomoć od Bogorodice za vojnu protiv grčkog cara, i kapelicu je dao proširiti. Nakon Mohačke bitke 1526. godine, Turci crkvu nisu srušili, nego su je praznu prepustili najprije pravoslavicima, zatim reformatima. Ovo hodočasno mjesto neokrnjeno je prebrodilo turska vremena, ali je Gospin kip nestao. U ono se vrijeme čudni događaji zbivaju u Judu. Blažena Djevica se ukazala Šiklošanima Matiji Išpanju i Ivanu Kopicu, koji su se s posla vraćali doma. Gospa ih moli da crkva opet bude katolička. Godine 1687. Gabor Vechi, gospodar sigetske tvrđave, crkvu daruje katolicima. Judska crkva 1698. godine iz Koprivnice dobiva novi kip, što vjernici s velikim štovanjem primaju. Za Rákóczieve oslobodilačke borbe (1703–1711) opet se događaju čudne pojave. Gospin se kip najprije spašava u Šikloš, zatim u Osijek. Taj se kip i sada nalazi u osječkoj franjevačkoj crkvi. Pečuški biskup Franz Nesselrod 1713. godine novi kip daruje svetištu, koji se i sada nalazi na glavnom oltaru. S pomoću vjernika i darivanjem obitelji Batthyány, između 1739. i 1742. godine crkvu proširuju i grade samostan. Nastavljaju se čudna ozdravljenja, o kojima svjedoče godišnjaci samostana. Između 1723. i 1799. godine spominje se 302 ozdravljenja. Zbog tih ozdravljenja papa Pio VII. 1805. g. Jud proglašava svetištem. Od 1860. g. omiljeno mjesto hodočasnika jest kip Bolne Gospe. Od kipa put vodi uzbrdo do križa što ga je dao postaviti pečuški biskup Sámuel Hettyei povodom 900. godišnjice opstojnosti katoličke Mađarske. U ljetno doba crkva postaje pretijesnom zbog mnoštva hodočasnika, zato je 1937/38. godine pokraj crkve, pod vedrim nebom sagrađen oltar. Godina 1950. tužno je vrijeme za mađarske crkve: nacionaliziraju škole, raspuštaju redovnike, tako i franjevci moraju napustiti Jud. Otada se o crkvi brinu svjetovnjaci. Godine 1991. crkva dobiva novi krov, 1993. obojena je izvana, a 1994. iznutra, 1996. obnovljen je pod. Odonda crkva ima sadašnji izgled.

bpb

Druženje, učenje, igra u duhu dvojezičnosti

Projekt „Zeleni vrtić i tradicije” IPA programa za prekograničnu suradnju u kojem sudjeluju dječji vrtići iz Marcalibe (Marcali), Mlinaraca i Donje Dubrave, u punom je jeku. Odgojiteljice triju ustanova sudjelovale su u Mlinarcima na usavršavanju i preuzele diplome odgojiteljice ekološkog odgoja, a u mlinaračkome dječjem vrtiću organiziran je susret mališana. Svi sadržaji projekta prožeti su dvojezičnošću, druženjem, razmjenjivanjem iskustava i zajedničkih igara.

Kroz projekt «Zeleni vrtić i tradicije» utvrđuju se ekološki standardi određeni pravilima Europske Unije u tri ustanove. Potpora Europske Unije iznosi 125.071 eura. Obnavljaju se igrališta na dvorištu ustanova, u Mlinarcima će se izgraditi drveni pješčanik u obliku broda i penjalica u obliku vodenice, a u Dubravi utvrda Novi Zrin u malome, te dvorišta vrtića u duhu ekološkog odgoja, gdje djeca mogu pratiti razvijanje biljaka, nastanjivanje nekih životinja.

Najljepše je u tome projektu da se ne radi samo o izgradnji novih materijalnih dobara, nego o povezivanju djece, stručnjaka odgoja i obrazovanja, koji su preduvjet budućnosti i u zaštiti okoliša i prirode, a i u očuvanju našega manjinskoga jezika, tradicija i kulture.

Naravno, mlinarački načelnik Stjepan Vuk ponosan je što će mjesni dječji vrtić dosegnuti europske standarde i po izgledu (dobivena je još jedna potpora preko kojeg se obnavlja zgrada) i po duhu odgoja, no kao pripadniku hrvatske nacionalne manjine prekogranični projekti su mu važni i zbog drugih razloga:

– *Mislim da projekt «Zeleni vrtić», osim ekološkog značenja, mnogo pridonosi i očuvanju naših hrvatskih tradicija i jezika. Kroz cijelo vrijeme prisiljeni smo na komunikaciju na hrvatskome jeziku, i ja kao načelnik, i odgojiteljice, a i djeca. Hrvatski jezik kroz europske projekte dobije veći prestiž. Upravo zbog toga se nadam da će ova suradnja među vrtićima biti samo početak za buduću suradnju i tako će se nastaviti komunikacija na hrvatskome jeziku – kazao je načelnik g. Vuk, koji već ima u glavi sljedeće projekte prekogranične suradnje.*

U okviru projekta 15 odgojiteljica sudjelovalo je na usavršavanju u mlinaračkoj osnovnoj školi, gdje su se upoznale s mnogim iskustvima ekološkog odgoja i očuvanja tradicija. Bilo je riječi o cjelovitom ekološkom odgoju, ulozi vode i njezinoj zaštiti, ulozi životinja i njihovoj zaštiti, organiziranju šumskih tabora za predškolsku dob, uređenju akvarija u vrtićima, istraživanju vode, izletima u prirodi. Tijekom tri dana u 30 sati predavanja prikazano je mnoštvo obrazovnih filmova na koji se način može primijeniti ekološki odgoj u praksi, naučene su mnoge igre za djecu, ustrojene radionice. Usavršavanje se odvijalo na dva jezika, i to je bila dobra prigoda za odgojiteljice pomurskih hrvatskih vrtića da nauče razne izraze iz tematike ekologije.

Druženje mališana također je upriličeno u Mlinarcima još u svibnju. Marija Karadi, voditeljica ustanove, i Katica Doboš, odgojiteljica,

ca, pripremile su vrlo zanimljivi program. Tijekom dana družila su se djeca iz Marcalibe, Donje Dubrave, Donjeg Vidovca i Mlinaraca. Domaćini su čekali goste s prekrasnim hrvatskim programom, zbrajalicama, pjesmicama i plesovima pomurskoga kraja, a na kraju su sva djeca stala u kolo i plesala „Igraj kolo, igray kolo”.

Osim folklornih tradicija predstavljen je i stari lončarski obrt. S pomoću Keresturkinje Edite Herman djeca su izrađivala vrčeve, šalice, tanjure.

Prava je senzacija bila vožnja konjskim zapregama do Mure, te posjet Majuru Kendli (blizu Kaniže), gdje su se djeca upoznala sa starim ratarskim oruđem, kako se suši ljekovito bilje i voće, igrala se na igralištu, milovala životinje i upoznala se sa starim strojevima, predmetima iz prošloga stoljeća.

Voditeljica mlinaračkog vrtića gđa Karadi oduševljena je projektom iako je trebalo mnogo raditi, pripremati se:

– *Moram priznati da smo umorne potkraj dana našega druženja jer nije svejedno sve pripremiti za 50-ero djece u našoj maloj ustanovi, ali mislim da je za njih bio golem doživljaj, jednako kao i nama, promatrajući kako se djeca bez ikakvih teškoća druže iako govore različite jezike. Mnogo smo učili jedni od drugih, vidjeli tko kako rješava neke probleme u vrtiću i dobili ideje jedni od drugih. Već željno očekujemo da upoznamo i treći vrtić, vrtić u Donjoj Dubravi, ali mislim da ćemo i nakon završetka projekta nadalje surađivati – kazala je gđa Karadi.*

Kako razmišljaju u cijelom projektu sudionici iz Hrvatske, rekla je za naš tjednik Dubravka Horvat, ravnateljica Dječjeg vrtića

„Klinčec” Donja Dubrava:

– *Mi smo ušli kao partner u taj projekt s dva mađarska vrtića, do sada smo bili u posjetu u Marcalibi, 15 djece iz svakog vrtića i pet odgajateljica. Malo smo se bojali kako će se odvijati komunikacija, ali smo imali dobrih prevoditeljica kroza sve programe, i na seminarima, a ima i dosta odgojiteljica koje znaju hrvatski.*

Stekli smo neko saznanje kako rade u Mađarskoj u vrtićima, kako su uređene ustanove, kako rade zeleni vrtići, pa neka iskustva možemo prenijeti u naše vrtiće. Osim toga stekle smo prijateljice – naše kolegice, i mislim da je taj projekt samo početak naših druženja jer mi ćemo to nastaviti i nakon što se projekt završi. Bilo je druženja djece u Marcalibi i Mlinarcima, a naša ustanova u Dubravi na redu je u ovome mjesecu. Mi ćemo djecu upoznati sa selom, vodit ćemo ih na farmu i možda uspijemo organizirati i ja-hanje.

... i Lidija Horvat, odgojiteljica u Donjem Vidovcu:

– *U našem vrtiću već otprije se primjenjuje odgoj zaštite okoliša, no možda ne toliko svjesno kako smo ovdje učili, no mene je iznenadilo kako u mlinaračkom vrtiću čuvaju svoje hrvatske tradicije, koliko pjesmica, igara znaju na našem jeziku, bilo je koje smo mi od njih učile. Mislim da ovaj seminar, a i samo druženje mnogo će nam pomoći u praksi. Naučile smo vrlo zanimljive igrice, kako se izrađuju igračke, i to je odista vrlo korisno bilo.*

Projekt se nastavlja s druženjem u Donjoj Dubravi, te uređenjem igrališta i vrtnjaka u dvorištima vrtića. *Beta*

II. Tamburaški festival DGMU-a u Hrvatskom Židanu

„Cvrčak“ skuplja gradišćanske dičje sastave

Već od 60 malih tamburašev se je našlo ovput pri „Cvrčaku“

Židansko nevrime nije uprav najbolje kortsiralo za II. tamburaški festival „Cvrčak“ i mjesne male svirače ter nadalje iz Koljnofa, Narde i Petrovoga Sela 30. majuša, u nedilju otpodne, suprot toga još se je napunio dom kulture s nastupajućimi školari, njevimi roditelji i zainteresiranimi domaćini. Rajmund Filipović, predsjednik Društva gradišćansko-hrvatske mladine u Ugarskoj, izrazio je zadovoljstvo da kih 60 tamburašev se je odazvalo iz naših škol na ovu, takorekuć lokalnu muzičku smotru ka se je za lanjskim koljnofskim festivalom doselila ovput u sridnje Gradišće. Prije nastupov su mogli nazočni pogledati i reklamni spot za priredbu Glasa Gradišće, ka jur sad poziva talentirane pjevače na tlu našega područja na jesensko spravišće.

«Tanke žice» iz Petrovoga Sela su se predstavile s najmladjom tamburaškom generacijom ku pelja Rajmund Filipović. U njevom programu smo čuli pjesme Marica, rožica, Igra kolo i Kad čuješ tambure. Tamburaši iz Narde pred trimi ljeti su se skupa spravili na poziv mjesne Hrvatske manjinske samouprave. Člani grupe su ne samo osnovnoškolari nego i studenti ter još zreliji ljubitelji glazbe, ki se marljivo uču pod rukom petrovskog Rajmunda Filipovića i Andraša Kovača. Iako je ovput nastupao reducirani sastav, i ovako smo uživali u njevoj oduševljenoj muziki. Po broju najvećimi su bili tamburaši Osnovne škole «Mihovil Naković» iz Koljnofa, ki su gizdavo dali svim na znanje otkud su došli, kad od toga je govorila jednaka plava majica s bijelimi slovami i bijelom crtom školske zgrade. Od ovoga ljeta tamburaški sastav učenikov iz gornjih razredov vodi

Ingrid Klemenšić. Nećemo nikomur prikdati tajnu ako velimo da njev gradišćanski splet je zaslužio burni aplauz i bio najpopularniji toga dana. Tamburaški orkestar Židanci, slično kot i Nardanci, pred trimi ljeti su se začeli intenzivno baviti tamburanjem, pod dirigiranjem Petra Huttera. Mjesna Hrvatska manjinska samouprava podupira ih i novimi glazbali, a i pred kratkim im je darovana i tamburaška majica.

Pokidob u Bizonji krajem prošloga ljeta je započela tamburaška djelatnost za školare, oni još nisu mogli primiti poziv, a prisički tamburaši u zadnjem trenutku su otpovidali svoje gostovanje, ovako je bio program malo skraćen, ali kako se ufaju organizatori, dođuće ljetu u Petrovom Selu će se još većimi najti. Svi sudioniki su bili pozvani za festivalom na južinu, i u veselom sprijateljivanju je potrošeno otpodne, sve dok nije prestala nediljna godina.

-Tiho-

Tamburaši iz Narde tri ljeti dugo sviraju skupa

Kačmar – Tavankut

Ugovor o uspostavljanju prijateljske suradnje

Kako nas je u pismu obavijestio jedan od naših čitatelja iz Kačmara, umirovljeni učitelj Ljubinko Mandić, nedavno je između Samouprave sela Kačmara i Mjesne zajednice Tavankut potpisan ugovor o uspostavljanju suradnje prijateljskih naselja. Budući da zbog jako lošeg vremena, snježnih nanosa i mečave kačmarsko izaslanstvo 6. veljače nije moglo otputovati u Tavankut, kako nam piše učitelj Mandić, potpisivanje je odgođeno, s obje strane sporazum je potpisan 20. ožujka ove godine. Kako uz drugo stoji u ugovoru koji su potpisali s kačmarske strane načelnik Endre Pál, a s tavankutske predsjednik Skupštine MZ Tavankut Ivan Kolar, cilj je suradnje u znaku solidarnosti jedinstvene Europe, osiguranje mogućnosti da ljudi u prijateljstvu, a nacionalne manjine u miru i slobodi žive zajedno, da se povežu povijesne, kulturne i ekonomske vrijednosti dvaju naselja, da se ojača prijateljstvo među žiteljima naselja, da se uspostave veze među obiteljima, školama, ekonomskim i društvenim udrugama, te njegovanje veza s materijalnim i umnim dobrima.

S tim u skladu ugovorne strane u idućim godinama zalagat će se za razmjenu stručnjaka na raznim područjima, na polju športa i obrazovanja, osiguranje mogućnosti uspostave osobnih i obiteljskih prijateljskih veza, razmjenu iskustava, tražit će mogućnost zajedničkog nastupa na međunarodnoj sceni, zajedničkog razvijanja i natjecanja, pomagati razmjenu posjeta civilnih udruga, mladeži, učenika, nastavnika i proširenja mogućnosti učenja jezika, izgraditi radne skupine civilnih i ekonomskih udruga, unapređivati uspostavljanje veza između proizvodnog i trgovačkog poduzetništva, pospješivati unapređivanje turizma i kulture, osigurati istraživanje i tiskanje publikacija u oblasti zajedničke povijesti.

S. B.

Četarska i kupljenovačka škola

Četvrto ljeto u dirljivom prijateljstvu

Prijatelji na pohodu sambotetskoga Etnosela

Ako je mjesta kamo vik rado dojdem, to je četarska osnovna škola. Duplo svečanije kuca srce peršoni od pera ka u ovi zadnji boji, napori i nastojanju spašenja vlašće hrvatske riči i svisti vidi koja srića leže na cijelu pokrajinu, još i godina stane kad pred školskom zgradom zastane hrvatski autobus. Direktorica partnerske škole u Kupljenovu Jadranka Kekelj sa širokim smihom pelja svoju delegaciju pred plot kade se šarenimi slovami piše: *Dobro došli!* Tako učiteljice, kot i dica pak još i dobro poznati političari ki ne dojdu prvi put med nas, štovec moremo reći da domom idu u susjedno Hrvatske Šice, a i u Gornji Četar, kot Ivica Blažić, član Odbora za međjugradsku suradnju grada Zaprešića i Stjepan Đurinski, predsjednik Mjesnoga odbora Hruševac i vijećnik grada Zaprešića, ni najmanje ne tajju svoje veselje. U petak, 21. majuša, hrvatskim školarom četarske škole u cjelini je svetak ov dan, a učiteljicam ter načelniku Gornjega Četara Attili Kratochvillu, kot i predsjedniku mjesne Hrvatske manjinske samouprave Joški Šalleru uz veselje pravoda i briga, hoće li se sve tako zgodati kako je najpr planirano. U razredu kade je sve gotovo za prijem, vidi se to po obilni stoli, polag hrvatske zastave na drugoj strani s dičjom rukom namoljana i nafarbana orijaška šahovnica, na sredini domaćini i gosti, kim vjerojatno nigdar neće biti totalno jasno zašto u toj atmosferi nekim odrašenim suze krenu, a rič hoće-neće negda-negda mora stati u gutu. – *Spoznati jednoga človika, sklopiti novo prijateljstvo s nekim je toliko kot otkriti novi svit* – začme svoj svečani govor Magda Horvat-Nemet, ravnateljica četarske osnovne škole, i nastavlja: – *Zato si je naša škola jur dugo vrime željila jednu školsku vezu u matičnoj zemlji. Tomu četiri ljeti da*

*nam se je ta želja spunila i jako nam je velika radost da ovo prijateljstvo živi, jača se kot naše prijateljsko drivo ko smo skupa posadili na dvoru naše škole. Čuda spominkov, doživljajev i iskustav imamo već za nami i ufam se da bar toliko stoji i pred nami. Svi mi s osobitom radošću mislimo na lanjski sastanak, pametimo s kakovom velikom ljubavlju ste nas primili. Uprav tako kako smo mi danas vas čekali da se najdemo kot prijatelji. Da budemo opet skupa, da se pominao na našem materinskom jeziku iako to našoj dici malo teže ide. Moraju čutiti da ono što su naše majke, didi očuvali blizu petsto ljet, to oni moraju dalje nositi, osobito sad kad šperamo da sve više omlahavimo, opadamo, da je sve veška asimilacija. Poruka je jasna, a razumivanje i svemoguća podrška iz Kupljenova dojde prik direktorice Jadranke Kekelj. Ona je u prvom trenutku spoznala vridnost i bogatstvo ovoga prijateljstva s ovde živećimi, od domovine otrgnutimi Hrvati i s takovim angažmanom i dobrom voljom je objamila zajedno sa svojom kolektivom četarsku školu da nam je svaki put milo gledati. – *Naše prijateljstvo, naša suradnja za mene su jako velika radost jer je to jedan naš skromni doprinos očuvanju hrvatskoga jezika u ovom dijelu Gradišća. Po ovoj suradnji smo iznimni u cijelom zaprešičkom kraju i nas sve to motivira. Taj plemeniti**

cilj kojem se svi veselimo, a osim toga smo sklopili, svatko od nas, lijepa prijateljstva, zaista nam ništa vezano uz taj projekt nije teško. Iz mojih saznanja naši učenici se s vašim đacima dopisuju, a ove godine ćemo se možda sresti dva puta, s vama i u desetom mjesecu. Ako budete mogli doći, mi ćemo se naći, jer zaista je premalo da se sretnemo jednom godišnje. Dirnuta sam ovom mogućnošću da mi ovako nešto lijepo i plemenito radimo. Ja sam inače profesorica hrvatskoga jezika, vidjela sam kako ste nas dočekali, vidjela sam odrasle ljude kako se plaču i zaista smo iskreno u srcu dirnuti svaki put kad se sretnemo. Koliko cijenite vi sve što je hrvatsko i sve što je vezano uz hrvatsku kulturu, tradiciju i hrvatsku književnost, mene to uvijek posebno-posebno dirne, jer ja, nažalost, imam ponekad osjećaj da u domovini Hrvatskoj nije tako, te da se premalo vodi briga o našem materinjem jeziku. Kad dođemo ovako daleko u zemlju gdje ste vi uspjeli kao mali manjinski narod nekoliko stotina godina sačuvati ta naš dragocjeni hrvatski jezik po kojem smo prepoznatljiviji kao narod, evo, to mi je možda najljepše od svega.

Na dijašou bižu slike, momenti s brojnih veselih zajedničkih spravišćev, potom mala kompanija se gane na put u Sambotel. U Etnoselu čekaju nas drugi Hrvati, etnograf dr. Šandor Horvat, Andraš Handler i Vince Kolnhofer, kustosi sambotetskoga Muzeja Savaria, da u riči i prekrasnom ambijentu povidaju nam o povijesti, o starom petrovskom stanu ki je drugi u redu uz glavne ulice, da se skupa začudujemo kapeli u koj su vjerske relikvije spašene iz Narde i da se malo zaigramo u djelaonica ku peljaju spomenuti dobrovoljci. Četarska večera, još na kratko druženje, prijateljski zagrljaji i, pravoda, opet suze. Svaka rič je suvišna. Dovidjenja vrieda u domovini!

-Timea Horvat-

Domaće i gostujuće učiteljice u vidljivo sjajnom raspoloženju

Hrvatski projekt u našoj šeljinskoj školi

Nakon dugoročnoga hrvatskog projekta, u srijedu, 5. svibnja ove godine, održan je završni dio tog projekta pod nazivom „Dan Hrvata“. Završni je program bio veoma šarolik. Pozvali smo dvije škole iz Podravine da se i one predstave. Pozvali smo Martinčane i Lukovišćane. Obje su se škole odazvale i predstavile s kratkim kulturnim programom.

Program je počeo sa zajedničkim pjevanjem pjesme „Podravino moja mila“. Nakon pozdravnih riječi naše ravnateljice, šesti razred ukrajno je prikazao Hrvate u Mađarskoj. Poslušali smo pjesmice naših podravske pjesnika Josipa Gujaša Đuretina: Podravino, te Đuse Šimare Pužarova: Sačuvana ruža. Pjesmice su recitirale Estera Dudaš iz Šeljina i Inez Ronta iz Martinaca. Iza toga slijedile su tri djevojke, Žoka Nađ, Petra Pankotai iz Šeljina i Mira Ronta iz Martinaca, koje su skupa otpjevale dvije martinačke narodne pjesme: Oj, Marice i Tuli tulipan. Imale su velik uspjeh, što je pokazao i dugi burni pljesak. Njih je pripremila Kristina Suhan, nastavnica glazbe i klavira naše škole.

Nakon njih je slijedio program učenika martinačke škole. Predstavi li su se sa svojim divnim recitatorima, pjevanjem modernih pjesama i modernim plesom. Njih su slijedili

učenici lukoviške škole koji su pjevali zavičajne narodne pjesme uz pratnju tamburaša svoje škole. Ovom su prilikom prvi put nastupili mali tamburaši iz Šeljina pod vodstvom Tibora Kedveša. Oni uče svirati od listopada prošle godine. Na kraju su nastupili plesači naše škole koje podučava Čaba Dani.

Zatim je slijedilo kušanje podravskih jela što su nam pripremile naše kuharice. Spekle su nam „sirom kolače“ i „sirom provu“. Kolači su bili prefini, svi koji su ih kušali, samo su ih hvalili. Program je završio plesačnicom uza svirku lukoviških tamburaša.

Osim naših učenika i nastavnika, nazočni su bili mnogi roditelji, znanci te učenici i nastavnici iz Ostrova i Vajslova. Imali su priliku pogledati i malu izložbu koju smo priredili na hodniku tijekom tog projekta. Izložba je prikazivala prošlost podravskih Hrvata, bogatstvo naše kulture. Sa zanimanjem su svi pogledali izložene stvari te slike i čitali kratke informacije o Hrvatima u Mađarskoj.

Svi su se dobro osjećali i veselo proveli ovo popodne i veoma su bili zahvalni organizatorima toga cijelog projekta i završnog programa, i to Mariji Hideg Papp, Katici Kovačević Dudaš i Robertu Ronti.

Robert Ronta

Izradila: Dijana Kovačić
iz Fifeháza

LUKOVIŠĆE – U organizaciji lukoviške osnovne škole i njezina Roditeljskog vijeća, 8. svibnja priređen je humanitarni bal u domu kulture. U programu bala nastupio je Orkestar Drava iz Lukovišća, plesna skupina škole Dynamic Dance s modernim plesovima i sastav Gigantic. Lukoviška je škola ponosna na svoje brojne nadarene učenike. Tako na Benjamina Erdélyia i Kristófa Schneidera koji su na državnom natjecanju u kazivanju stihova na hrvatskom jeziku osvojili prvo mjesto, na Balázsa Bogdána koji je na državnom natjecanju iz hrvatskoga jezika osvojio peto mjesto, na Kristófa Kecskésa koji je osvojio četvrto mjesto iz matematike na natjecanju u barčanskoj mikroregiji, na svoje nogometne taše, članove tima DKKI koji su osvojili broncu: Kristófa Schneidera, Róberta Bogdána, Dániela Árvaija, Balázsa Bogdána. Tu su i atletičari koji su na maloregijskom susretu osvojili lijepe rezultate: Dániel Árvai prvo mjesto, Balázs Bogdán i Zoran Sigečan treće. Učenici škole sudjelovali su i osvojili zapažene rezultate na Croatiadinu natjecanju likovnih ostvarenja u organizaciji HDS-a: Anica Maksimović, Petra Silović, Vanesa Janković, Zsófia Hosszú, Kitti Orsós. Školska skupina modernog plesa Dynamic Dance na natjecanju mladih talenata na maloregijskom natjecanju osvojila je prvo mjesto i nagradu „ljubimci publike“, a Orkestar Drava dobio je nagradu „najomiljeniji izvođači male regije“.

BUDIMPEŠTA – Veza između budimpeštanskog HOŠIG-a i osnovne škole u naselju Velika postoji već tri godine i redovite su razmjene učenika. Tako su nedavno učenici iz Budimpešte boravili tjedan dana u Velikoj, a nedavno je pet dječaka i sedmero djevojaka iz Velike tjedan dana boravilo u Budimpešti. Domaćini su im organizirali zanimljive sadržaje. Kako veli nastavnica Biserka Brindza, veza s Velikom uspostavljena je prije tri godine između razreda čija je ona razrednica. Razred svake godine ide i na razredni izlet u Veliku i rado borave u tamošnjoj školi, a roditelji djecu i odvezu u Veliku i dovezu natrag kući u Budimpeštu. Našli su divne prijatelje i zadovoljavajući oblik suradnje, na opće zadovoljstvo.

Kulturno-zabavna manifestacija u Dušniku

Okupljanje Dušnočana i njihovih gostiju sa svih strana

U suorganizaciji mjesne seoske i Hrvatske manjinske samouprave, 22–23. svibnja u Dušniku su priređeni već tradicionalni, 18. Racki Duhovi.

Kulturno-zabavna manifestacija, koja je i ove godine upriličena u seoskom parku za rekreaciju na Bari, kao i svake godine okupila je velik broj Dušnočana te njihovih gostiju iz bliže i dalje okolice, među ostalima i članove KUD-a «Mladost» iz prijateljskih Vodinaca. Prvog dana održano je natjecanje vinara, misno slavlje, a nakon pozdravnih riječi načelnika Petra Palotajia i višenacionalni prigodni kulturni program u kojem su osim drugih nastupile mjesne skupine rackih Hrvata – Dječja grupa «Dušenici» prikazala je, Pjevački zbor «Biser», Pjevački zbor «Pravi biser», Pjevački zbor Hrvatske samouprave grada Kalače «Ružice», pjevački trio Barbara Tot, Kitty Ollósi i Dora Jagica – prikazavši izvorne pjesme i plesove tamošnjih Hrvata, a Omladinska plesna grupa «Dušenici» prikazala je baranjske hrvatske plesove. Održana je i hrvatska plesačnica uz tamburaški sastav iz Vodinaca, a okupljene je zabavljao i mladi orkestar Zabavna industrija, s hrvatskim pop-uspješnicama.

Kako uz ostalo reče načelnik Palotai, od samih početaka cilj je priredbe da okupi sve Dušnočane, osim mještana i one koji žive i rade u drugim naseljima diljem Mađarske, pa i u inozemstvu, da zajedno provedu duhovski vikend, skupa kuhaju, zabavljaju se kako bi očuvali i njegovali rodbinske i prijateljske odnose. Budući da se većina Dušnočana smatra Racima, naglasak je na njegovanju tradicija i običaja, a uz goste iz prijateljskog naselja iz Hrvatske, Vo-

dinaca, ugostili su i druge iz okolnih naselja. Na prvi dan Duhova, u nedjelju, 23. svibnja, priređeni su brojni zabavni sadržaji, među ostalima natjecanje ribiča za djecu, zabavni programi za djecu i natjecanje u karaoke pjevanju, gastronomsko natjecanje u pripremanju dušnočkih i hrvatskih jela u kotliću. Predstavljena je i slavonska hrvatska kuhinja, uz kušanje čobanca i drugih specijaliteta. Ove se godine s kulinarskim umijećem predstavila i družina baranjskih Hrvata, pripremalo se meso u bosanskom loncu, dušnočka sarma, pekao se šaran na rašljama, prase na ražnju, kuhao grah u zemljanim loncima i riblja juha u kotliću.

Svojom nazočnošću dušnočku su priredbu uveličali brojni uzvanici, među njima Ljiljana Pancirov, generalna konzulica Republike Hrvatske u Pečuhu, Mišo Hepp, predsjednik

Dio družine baranjskih Hrvata koji su predstavili baranjske kulinarske specijalitete

Hrvatske državne samouprave, Joso Šibalin, predsjednik Hrvatske samouprave Bačko-kiškunske županije, Angela Šokac Marković, predsjednica Bačkog ogranka Saveza Hrvata u Mađarskoj, te nekoliko predsjednika bačkih mjesnih hrvatskih samouprava i drugi.

Nakon već tradicionalnog izbora duhovske kraljice i kralja, biciklističkih natjecanja i susreta motorista te drugog, poslije ručka, u 17 sati priredba je nastavljena prigodnim kulturnim programom u kojem su među ostalima nastupili: KUD «Mladost» iz Vodinaca, dušnočke skupine „Pravi biser”, Dječja plesna skupina „Dušenici”, Tamburaški orkestar „Danubia”, Pjevački zbor „Biser”, Omladinska plesna grupa „Dušenici”. Kiša je omela hrvatsku i mađarsku plesačnicu uz Tamburaški sastav „Bačka” iz Gare, a u 20 sati uslijedila je zvijezda večeri, popularni pjevač Attila Pataky. Racki Duhovi završeni su plesnom i nostalgičnom zabavom uz tamburaški orkestar Bačka, te DJ Csigu.

Dušnočani su se i ove godine iskazali kao dobri domaćini, a svoj doprinos dali su i članovi Hrvatske manjinske samouprave na čelu s Matijom Mandić Goher.

Tekst i slika: S. B.

Dio okupljenih prati kulturni program

Tamburaški sastav „Danubia” pod vodstvom učitelja Grge Kovača

Sudionici programa u ulozi gledatelja

Hrvatska večer u Fićehazu

U Fićehazu je 15. svibnja priredena tradicionalna Hrvatska večer, koju već nekoliko godina organizira mjesna Hrvatska manjinska samouprava. Organizaciji se pridružila i Županijska manjinska samouprava želeći priredbi dati regionalni značaj.

U Fićehazu su hrvatske priredbe od izrazitog značenja, naime već tri godine u naselju ne djeluje osnovna škola s predmetnom nastavom hrvatskoga jezika i otada tijekom asimilacije još je brži. Prema mišljenju predsjednika Manjinske samouprave Jože Takača, vrsni hrvatski programi uvijek jačaju u čovjeku manjinsku samosvijest, a regionalne priredbe snaže osjećaj zajedništva.

Toga dana kiša je padala nemilosrdno, no nogometaši iz Fićehaza i Donje Dubrave prkosili su joj i junački odigrali nogometnu utakmicu. U žestokoj borbi pobijedili su gosti 5 : 3, ali domaćini za to nisu marili jer je najvažnije bilo ugodno druženje uz večeru te kulturni program.

Priredba je bila predviđena na otvorenome, no zbog nepovoljnih vremenskih uvjeta trebalo ju je održati u domu kulture, u kojem se upravo obnavlja pozornica, no dobru atmosferu nisu spriječile nikakve okolnosti. Gledateljstvo se najprije susrelo s kaniškim Tamburaškim orkestrom (voditelj Žolt Trojko), koji je s našim pjesmama iz raznih hrvatskih regija ugrijao pokisnutu publiku. Bez fićehaske pjevačice Rozalije Broz ne može proći nijedna priredba. Teta Rozika, kako ju zovu u selu, poznata je po prekrasnome glasu i poznavanju pomur-

Žiga i teta Rozika

skih hrvatskih popijevaka. Ona ni ovaj put nije iznevjerila publiku, a brzo se snašla i pokraj glasovitog pjevača Mirka Švende Žige. Hrvatska je večer okončana Žiginim koncertom i zabavom.

Beta

PETROVO SELO, NARDA, GORNJI ČETAR, HRVATSKE ŠICE, KERESTEŠ – Petroviska fara i nje filijale skupa su se odlučile minuli tjedan da će svoju pomoć ponuditi u poplavi pogodjenim ljudem. Na toj osnovi su stanovnici dotičnih sel začeli skupljati jilo, mineralnu vodu, sredstva za čišćenje ili pak pinez. Svaki ki je htio na ov način pomoći, na poziv našega farnika Tamása Várhelyia, mogao je svoju ponudu sve do utorka položiti na određeni mjesti, otkud su potom odnesli ciljanu humanitarnu pomoć u Ónod. Naselje, odaljeno od Miskolca 22 km, je doživilo pred kratkim strašne dane, u susjedstvu rijeke Sajó, kad je ona istupila iz korita i napravila veliki kvar tamo živećim ljudem. Načelnik János Bacsó je unaprijed hvalio za velikodušnu ponudu i rekao da im je najpotribnije konzervirano jilo ter sredstva za dezinficiranje kad projde voda.

KUKINJ – Kukinčani već nekoliko godina tradicionalno pješače, hodočašće Gospi Đudskoj. Tako je bilo i ove godine; 12. lipnja dvadesetak hodočasnika krenulo je u zoru iz Kukinja, preko Pogana do Salante gdje su zastali kod Mije Štandovara i njegove supruge Ruže, na malu okrepu i gdje su im se pridružili hodočasnici iz Salante i Pečuha. Pošto su stigli u Đud, pribivali su misi koju je služio kukinjski župnik István Horváth, a potom su molili postaje križnoga puta na đudskoj kalvariji.

Susret pčelara s obje strane Mure

U organizaciji Udruge pčelara Međimurske županije „Agacija“, potkraj travnja u Domašincu je održan velik skup međimurskih i pomurskih pčelara na kojem je sudjelovalo više od 140 stručnjaka iz dvije zemlje. Razmijenjena su iskustva te je održano predavanje u svezi s novim saznanjima o rojenju pčela.

Zahvaljujući hrvatskim pčelarima u Pomurju, prije nekoliko godina uspostavljena je veza sa pčelarima iz Hrvatske. Međimurski i istarski pčelari više puta su boravili u Serdahelu i Keresturu, kako bi se upoznali s jedinstvenom izradbom pčelinjaka te vidjeli na koji način mogu pčelari u Mađarskoj dobiti sredstva iz europskih fondova.

Ovaj put su bili domaćini Međimurci. Okupljene pčelare pozdravio je Anđelko Horvat, dožupan, koji je izvijestio nazočne da je u Međimurju dovršena izrada registra pčelara. U registar ih je ušlo 160.

Branko Lipić, predsjednik Udruge pčelara Međimurske županije «Agacija», također je pozdravio kolege iz Mađarske, među njima predsjednika Udruge pčelara iz Kaniže Lászla Lipodia, te krenuli na stručni izlet.

Pčelari su posjetili pčelinjake proizvođača meda iz Domašinca: Antuna Lisjaka, Antuna

Károly Kővágó, pčelar iz Kerestura, rješava jezične prepreke

Hrušku i Zlatka Stefoka. Narećeni pčelari žive od proizvodnje meda, a najvećim prob-

lemom smatraju neriješenost tržišta na kojem ima svih kakvoća i nekvaliteta meda, te žale što među mladima nema tko bi preuzeo bavljenje pčelarstvom iako od toga prosjećna obitelj može sasvim pristojno živjeti.

Obje strane smatraju ozbiljnim problemom bolesti pčela, koje mogu prelaziti i preko granice, stoga su svi smatrali vrlo važnim susrete gdje se razmjenjuju iskustva i daju se savjeti jedni drugima. Mađarski pčelari bili su posebno zainteresirani za hrvatski lijek Nozevit, koji lijeći nozematozu (bolest probavnog trakta pčela).

Posjet je završen predavanjem profesora dr. Nikole Kezića, koji je govorio o novim spoznajama u rojenju pčela. Obuka pčelara važna je na obje strane Mure, kako bi oni uspješno održali zajednice pčela. Sljedeć se susret planira na lijevoj obali Mure.

Beta

Omladinski tabor u Kukinju „Glas Baranje“

program:

25. lipnja (petak) 2010.

12.00 - 16.00 Dolazak sudionika
16.00 Službeno otvorenje tabora
16.30 - 17.30 Folklorno-kulturni predaji sela Kukinja
17.30 - 19.30 Glazbeni vremenoplov
19.30 - 20.30 Večera

21.00 Koncert Pinka Banda

27. lipnja (nedjelja) 2010.

10.00 Kviz znanja
12.00 Ručak
14.00 Foto izložba „Najbolji trenuci“
15.00 Odlazak

26. lipnja (subota) 2010.

10.00 Sadržaj i Prijava
12.00 Ručak
14.00 Folklorni program u Prijetnju
16.00 Sportska natjecanja u Kukinju
18.00 Filmovi popratni
20.00 Večera
21.00 Tamburaški koncert, plesarica

glas baranje

+3630 357-1429
+3630 348-4495
glasbaranje@gmail.com

informacije i prijave

HRVATSKA

MAĐARSKA

TRONOVCI

ŠOPRON – Hrvatska manjinska samouprava Šoprona i Šopronsko hrvatsko kulturno društvo Vas srdačno pozivaju na VIII. Hrvatske dane dotičnoga grada, od 25. do 27. junija.

U petak u 19 uri za promociju knjige Regionalne studije II. mjesto daje Central Park Cafe (Deákov trg), muzički okvir nudjaju koljnofski Štrabanci i Albert Váradi. U subotu, 26. junija, od 9 uri u svečanoj dvorani Županijskoga doma (Glavni trg 5) zainteresirane čeka okrugli stol s temom „Mogućnosti i održavanje Hrvatsko-njemačkoga kulturnoga centra u Šopronu“ koji se nastavlja i drugi dan u istom terminu. Nadalje, u subotu, početo od 17 uri u Central Park Cafeu za mimohodom nastupa KUD Gorani iz Delnica, potom slijedi prezentacija Primorsko-goranske županije. Na hrvatskom večeru ponovo sviraju Štrabanci od 20 uri. Nediľnu mašu od 16.30 uri u šopronskoj crkvi Sv. Mihovila služi dr. Anton Kolić, ratištofski farnik. Po maši u povorki idu folklorai do Deákovoga trga kade nastupaju: Čuvarnica „Duga“ iz Šoprona, folklorai Koljnofskoga kola, plesai Osnovne škole „Mihovil Naković“ iz Koljnofa, koljnofski ter šopronski tamburai, Štrabanci, KUD Gorani iz Delnica, orkestar MŠ Kontesa Dora iz Našica ter Kinga Altorjay-Horváth, operna pjevačica u pratnji klavirista Tamása Szekendya. Priredbu materijalno podupiru Zaklada za nacionalne i etničke manjine, Hrvatska državna samouprava ter Hrvatska manjinska samouprava Jursko-mošonsko-šopronske županije.

DRVLJANCI – Tradicionalno hodočasno okupljalište podravskih Hrvata jesu Drvljanci na blagdan Srca Isusova (slavi se treći petak nakon Duhova). Tako je to bilo i ove godine. U ovo malo, nenapućeno baranjsko naselje, danas tek turističko odredište, hodočastili su martinački vjernici pješice „bentom“, na čelu sa svojim župnikom Augustinom Darnajem, a u Drvljancima su se našli i mnogi Hrvati iz podravskih naselja na misli i u zajedničkoj molitvi. Misno slavlje služili su svećenici koji služuju u našim hrvatskim naseljima te svećenici podrijetlom iz Podravine: Sándor Horváth, Augustin Darnai, Jozo Egri, Ladislav Ronta i đakon Gabrijel Barić.

Narodnosni kup ostao u Petrovom Selu Gornji Četar nije mogao obraniti titulu prvaka

Ako se priredjuje športski sastanak Narodnosni kup, to jur vik zlamen uje približavanje konca školskoga ljeta, a s druge strane i vrime odmo ra. Ovo školsko spravišće već od trideset ljet se organizira med školami Gornjega Četara i Petrovoga Sela, negda je simo pripadala i židanska osnovna škola, a dvaput su bili nogometaši iz Gornjega Senika. Ovom prilikom je doputovala momčad iz Dvojezične škole Števanovci (slovensko-ugarske), pod peljanjem Lacija Domjana, u Petrovo Selo. Pod žarkim suncem su se odvijale nogometne utakmice med dičaki 7. i 8. razreda ter 5–6. razreda, a četarska i petroviska divojačka ekipa se je naticala u rukometu. Petrovišćanke nisu samo obukle petrovisku črljenu majicu, nego su si i nakte izlakirale prigodnom farbom. Izgle da, donesla im je sriću, kako smo to i vidili iz krajnjih rezultata. Na 4 : 1 su potukle četarsku ekipu, a gol-kraljice su postale Dorina Kozma i Klaudija Škrapić. U nogometu za 7. i 8. razred su postali prvaki dičaki iz Števanovce s gol-kraljem Adamom Domiterom. U 5. i 6. razredu Gornji Četar je na 1 : 0 pobijedio suprot Petrovišćanov, u toj kategoriji je mogao prikzeti nagradu gol-kralja Renat Cobzane iz Gornjega Četara. U krajnjem zbrojanju ljetos je pokal 38. športskih igar ostao u Petrovom Selu.

-Tiho-

